

ANALYSIS OF FIRES AND RESCUE WORK IN LITHUANIA

P. Čyras & M. Griškevičius

To cite this article: P. Čyras & M. Griškevičius (2001) ANALYSIS OF FIRES AND RESCUE WORK IN LITHUANIA, *Statyba*, 7:3, 254-261, DOI: [10.1080/13921525.2001.10531732](https://doi.org/10.1080/13921525.2001.10531732)

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/13921525.2001.10531732>

Published online: 30 Jul 2012.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 69

Citing articles: 1 View citing articles [↗](#)

GAISRŲ IR GELBĖJIMO DARBŲ LIETUVOJE ANALIZĖ

P. Čyras, *Vilniaus Gedimino technikos universitetas,*

M. Griškevičius, *Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas*

1. Įvadas

Rizika, fizinė ir nervinė įtampa kasdien lydi ugniagesių gelbėtojų darbą. Jų darbo sąlygos turi atitikti organizmo psichofiziologinius reikalavimus [1]. Žmonių likimai kilus gaisrui ar atsitikus kitai nelaimei priklauso nuo to, kaip skubiai ugniagesiai gelbėtojai atvyksta gavę aliarmo signalą. Jie privalo susiruošti per vieną minutę. Per tą laiką komanda turi susirinkti į garažą, užsivilkti specialią aprangą, susėsti į automobilius ir išvykti. Apie patiriamą stresą, riziką ugniagesiai gelbėtojai nėra linkę kalbėti. Užsienio šalyse atlikti tyrimai rodo, kad ugniagesių gelbėtojų darbas priskiriamas pačių pavojingiausių specialybių kategorijai [2]. Metai iš metų jie atlieka vis sudėtingesnius ir įvairesnius gelbėjimo darbus. Šiuo metu priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos aprūpinamos naujomis radijo ryšio priemonėmis, modernia gelbėjimo technika ir įranga, apsaugos aparatais ir darbo drabužiais. Gaisruose naudojami didelio slėgio siurbliai ir labai efektyvūs vandens pusrū švirkštai. Taip sumažinamos vandens sąnaudos, mažiau užpilamos patalpos ir mažiau sugadinama turto.

Tobulesnė technika ugniagesiams gelbėtojams leidžia kokybiškiau ir greitai atlikti užduotį. Tai viena iš geriausių investicijų šiais nelengvais mūsų šalies ekonomikai laikais.

Šio darbo tikslas – pateikti pastarųjų metų gaisrų statistikos analizę ir išryškinti jos tendencijas.

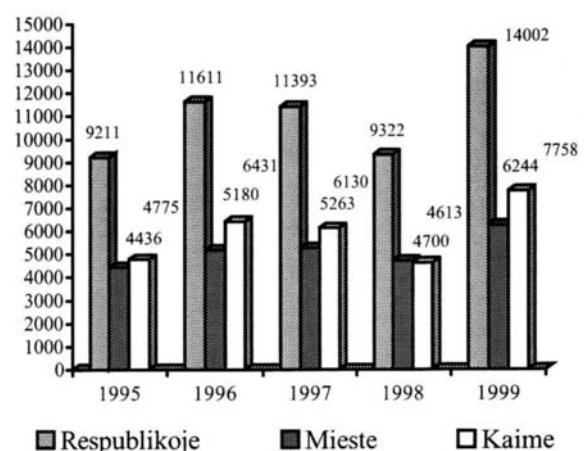
2. Gaisrų statistinė analizė

Gaisrų skaičiaus dinamika nuo 1995 m. pavaizduota 1 pav. Palyginti su 1998 m. [3], 1999 m. gaisrų padaugėjo net 50,2%, o jų padaryti nuostoliai – 10,4%. Ugnis sunaikino 1006 pastatus 21 251 m² gyvenamojo ploto ir 23 510 m² šio ploto buvo sugadinta, 215 autotransporto priemonių, 6690 t pašarų, 404 t grūdų ir

kitų techninių kultūrų, 1965 arus pasėlių. Liepsnose ir dūmuose žuvo 502 naminiai gyvuliai bei 683 paukščiai.

1999 m. gaisruose žuvo 202 žmonių (1998 m. – 238), iš jų 13 vaikų (21), 214 žmonių (179) buvo traumuoti. 118 žmonių žuvo kaimo vietovėse, o miestuose – 84. Šalies vidurkis 10 000 gyventojų buvo 37,8 gaisro, kaime jis siekė 65,81.

1999 m. Lietuvoje 10,11% padaugėjo tyčinių padegimų, dėl jų kilo 523 gaisrai, kurie padarė nuostolių už 3 649 649 Lt. Padegimai sudarė 3,74% visų gaisrų. Dėl šios priežasties žuvo 3 žmonės, 9 patyrė traumas. Iš keršto ir pavydo dažniausiai buvo padeginėjamos privačios įmonės, gyvenamieji namai, butų durys, sodo nameliai, automobiliai, ūkiniai pastatai. Daugiausia padegimų įregistruota Klaipėdoje (80), Vilniuje (67), Šiauliuose (36), Panevėžyje (32) ir Vilniaus rajone (30). Gaisrų ir jų nuostolių, nukentėjusių žmonių, tarp jų ir vaikų, statistika pagal apskritis pateikta 1 lentelėje.

1 pav. Gaisrų skaičiaus dinamika

Fig 1. Dynamics of fire numbers

1 lentelė. Gaisringumas ir nuostoliai Lietuvos apskrityse

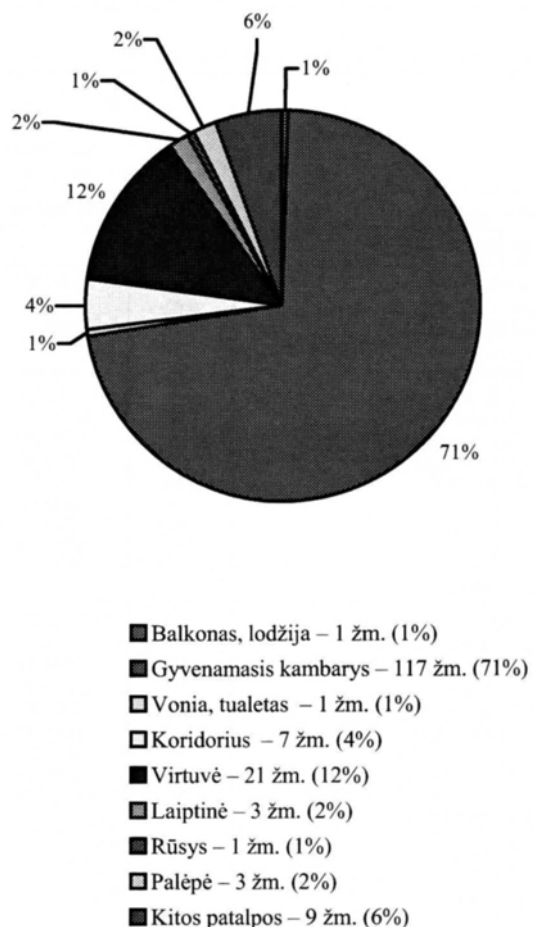
Table 1. Rate of fires in districts of Lithuania

Apskritis	Gaisrų skaičius 1998 m.	Nuostoliai 1998 m., tūkst. Lt	Gaisrų skaičius 1999 m.	Nuostoliai 1999 m., tūkst. Lt.	Žuvo žmonių 1998 m.	Žuvo žmonių 1999 m.	Tarp jų vaikų 1998 m.	Tarp jų vaikų 1999 m.	Traumuota 1998 m.	Traumuota 1999 m.	Gaisrų skaičius 10 000 gyventojų	Nuostoliai 10 000 gyventojų, tūkst. Lt
Vilniaus	2126	4875,26	3273	4438,16	60	45	7	1	52	37	36,58	49,67
Kauno	1554	3041,16	2430	3135,16	53	37	3	2	41	58	32,22	41,57
Utenos	786	1247,71	1493	1895,83	21	16	1	0	7	6	74,06	94,05
Alytaus	624	1376,74	855	1369,10	14	10	2	1	5	14	42,27	67,69
Panevėžio	935	2287,12	1381	2569,08	8	16	1	0	11	32	42,82	79,66
Šiaulių	963	1702,50	1453	1924,08	26	20	4	2	22	23	36,14	47,86
Tauragės	266	767,67	357	780,70	4	5	0	0	1	1	27,45	60,03
Telšių	420	1146,54	534	2685,12	6	12	1	2	4	12	29,26	147,11
Klaipėdos	1175	4617,37	1668	3808,45	30	22	2	0	23	22	40,14	91,65
Marijampolės	463	685,96	544	1254,69	16	19	0	5	13	9	27,39	63,18

2.1. Gaisrų kilimo vietos

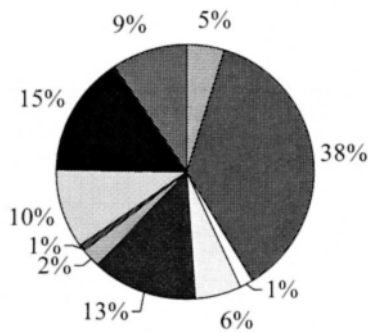
1999 m. daugiausia gaisrų kilo atvirose teritorijose, miškuose, pievose bei durpynuose – 5645, t. y. 40,32% visų gaisrų. Palyginti su 1998 m., gaisrų padaugėjo net 145,76%. Tokį padidėjimą lėmė pavasari masiškai deginta sausa žolė, vasaros karščiai bei sausra ir užsitęsęs šiltas ruduo. Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos duomenimis, 1999 m. Lietuvos miškuose kilo 1017 gaisrų (1998 m. – 219), kurie nuioškojo 483 ha žaliojo ploto (1998 m. – 76 ha). Šalies ugniagesiai padėjo užgesinti 702 miškų gaisrus (1998 m. – 134), net 4104 kartus (1998 m. – 1418) vyko gesinti degančios žolės plotų. 1999 m. ypač daug rūpesčių kėlė išaugęs gaisrų skaičius durpynuose – teko gesinti net 199 durpynų gaisrus bei durpingas pievas, tuo tarpu 1998 m. – tik 7.

35% visų gaisrų (4902) kilo gyvenamajame sektoriuje. Palyginti su 1998 m., jų padaugėjo beveik 7%, 67,86%, padaugėjo gaisrų žemės ūkio objektuose, 21,23% jų padaugėjo sandėliuose, bazėse ir prekybos įmonėse, 13,76% – statomuose objektuose, 2,41% – autotransporto priemonėse, o mažiau jų kilo tik gamybinuose (-3,47%) ir gyvulininkystės pastatuose (-5,17%). Miestuose įregistruoti 6244 gaisrai, o kaimo vietovėse – 7758. 1999 m. žuvusių žmonių skaičius pagal gaisro kilimo vietą pateiktas 2 ir 3 pav.

2 pav. 1999 m. žuvusiųjų skaičius pagal gaisro kilimo vietą

Fig 2. Number of victims according to fire rising place in 1999

■	Balkonas, lodžija – 117 (5%)
■	Gyvenamasis kambarys – 916 (38%)
□	Vonia, tualetas – 37 (1%)
□	Koridorius – 151 (6%)
■	Virtuvė – 326 (13%)
■	Sandėliukas – 61 (2%)
■	Liftas – 22 (1%)
□	Laiptinė – 246 (10%)
■	Rūsysis – 384 (15%)
■	Palėpė – 233 (9%)

3 pav. 1999 m. gaisrai gyvenamuosiuose namuose pagal jų kilimo vietą

Fig 3. Number of fires in dwelling houses according to fire rising place in 1999

2.2. Gaisrų padaryti materialiniai nuostoliai

1999 m. Lietuvoje kilo 14 002 gaisrai, kurie padarė nuostolių už 24 007 676 Lt. Bendras gaisrų skaičius šalyje, patirti nuostoliai pinigine ir materialine išraiška, jų priežastys ir palyginamieji duomenys (su 1998 m.) pateikti 2 lentelėje.

1999 m. padaugėjo gaisrų, padariusių didelių materialinių nuostolių: įregistruoti 56 gaisrai, kurių kiekvieno nuostoliai viršijo 50 tūkst. Lt, 21 iš jų nuostoliai siekė per 100 tūkst. Lt, o 8 – daugiau kaip po 200 tūkst. Lt. Be to, kilo du gaisrai, kurių kiekvieno nuostoliai viršijo vieną milijoną litų.

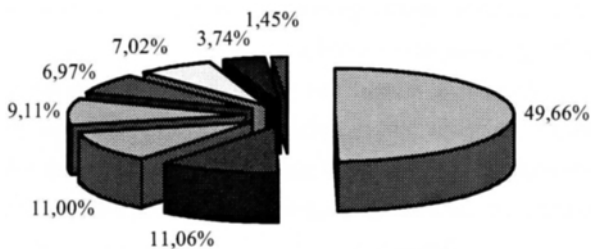
2 lentelė. Gaisrų skaičius, padariniai ir priežastys (1999 m.)

Table 2. Number of fires, causes and effects

	1998 m.		1999 m.		Palyginamieji duomenys (gaisrų skaičiaus), %	Nuo bendro gaisrų skaičiaus, %
	Gaisrų skaičius	Nuostoliai, tūkst. Lt	Gaisrų skaičius	Nuostoliai, tūkst. Lt		
Bendras gaisrų skaičius	9322	21 749,00	14 002	24 007,68	50,20	100,0
Gaisrų kilimo vieta						
Gamybiniai pastatai	288	1401,80	278	2772,49	-3,47	1,99
Prekybos įmonės, sandėliai	146	852,61	177	2125,06	21,23	1,26
Žemės ūkio objektai	168	1147,49	282	1825,45	67,86	2,01
- daržinės	29	191,57	42	1170,52	44,83	0,30
- gyvulininkystės pastatai	58	635,00	55	219,90	-5,17	0,39
- kiti ž. ū. objektai	79	320,92	185	435,02	134,18	1,32
Gyvenamasis sektorius	4585	12 342,80	4902	1454,65	6,91	35,01
- gyvenamieji namai	2787	6733,80	2799	7595,28	0,43	19,99
- ūkiniai pastatai	1595	4769,35	1916	5809,75	20,13	13,68
Naujos statybos	109	232,70	124	169,07	13,76	0,89
Automobiliai	996	2640,00	1020	2377,37	2,41	7,28
Atviros teritorijos	2297	24,86	5645	71,85	145,76	40,32
Kiti atvejai	733	3106,73	1574	611,73	114,73	11,24
Gaisrų priežastys						
Padegimai	475	5426,58	523	3649,65	10,11	3,74
Technologiniai pažeidimai	102	241,56	203	17948,29	99,02	1,45
Elektros įrangos naudojimas	1507	5888,38	1549	6424,22	2,79	11,06
Krosnių naudojimas	838	1851,08	976	2135,03	16,47	6,97
Neatsargus elgesys su ugnimi	3829	2336,89	6953	2856,28	81,59	49,66
Vaikų žaidimai su ugnimi	850	1018,95	1275	890,24	50,00	9,11
Nenustatytos priežastys	511	866,73	983	2012,59	92,37	7,02
Kitos priežastys	1210	4118,83	1540	3362,35	30,57	11,0
Gaisrų padariniai						
Žuvo žmonių	238		202		-15,13	
Iš jų vaikų	21		13		-38,10	
Traumuota	179		214		-19,55	
Sunaikinta:						
- pastatų	839		1006		19,90	
- gyvulių	580		502		-13,45	
- automobilių ir kt. technikos	257		215		-16,34	
- grūdų ir techninių kultūrų (t)	1134		404		-64,37	
- pašarų (t)	4182		6690		59,97	
- daržinių	11		23		109,09	
- gyvenamojo ploto (m ²)	21 797		21 251		-2,50	
Sugadinta gyvenamojo ploto (m ²)	20 135		23 510		16,76	

2.3. Gaisrų priežastys

Pagrindinės gaisrų priežastys (4 pav.): neatsargus elgesys su ugnimi (49,66%), elektros įrenginių eksploatacijos taisyklių pažeidimai (11,06%), vaikų žaidimai su ugnimi (9,11%), krosnių naudojimo gaisrinės saugos taisyklių pažeidimai (6,97%), padegimai (3,74%), technologiniai pažeidimai (1,45%), kitos priežastys (11%). 1999 m. 92% padaugėjo nenustatytų gaisro priežasčių. Tokių gaisrų kilo 983, t. y. 7,02% visų gaisrų.

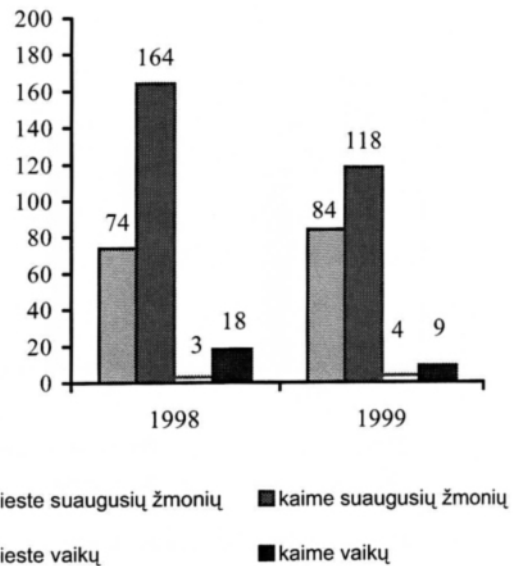
4 pav. 1999 m. kilusių gaisrų priežastys (%)

Fig 4. Causes of fires in 1999

2.4. Žmonių žūtis gaisruose

1999 m. gaisruose žuvo 202 žmonės, iš jų 13 vaikų. Dar 214 žmonių buvo traumuoti, tarp jų ir 9 ugniagesiai. Taigi gaisruose žuvo 36 suaugusiais žmonėmis (-15,13%) ir 8 vaikais (-38,1%) mažiau negu 1998 m. [3]. Tačiau 19,55% padaugėjo gaisruose patyrusių traumas asmenų. Beveik kas 69-ame gaisre žuvo žmogus, o kas 65-ame patirtos traumos. 179 gaisruose žuvo po žmogų, o gaisrų, kuriuose žuvo du ir daugiau žmonių, 1999 m. buvo 21 (1998 m. – 23).

1999 m. miestuose liepsnose žuvo 10 suaugusių žmonių ir vienu vaiku daugiau, palyginti su 1998 m. Kaime šis rodiklis buvo geresnis: žuvo 46 žmonėmis mažiau, perpus mažiau žuvo vaikų. Tačiau situacija kaime išlieka sudėtinga: iš 13 1999 m. gaisruose žuvusių vaikų, 9 sudegė arba užtroško dūmuose kaimo sodybose. Palyginti su 1998 m. [3], kaimo vietovėse gaisrų padaugėjo net 68,2%. Tą lemia sunkios ekonominės ir socialinės sąlygos kaime: vaikų darželių stygius, prastas telefono ryšys, pavėluoti pranešimai apie įvykius, blogi keliai, neremontuojamos krosnys ir dūmtraukiai, žaibolaidžiai, didėjantis nedarbas, girtavimas ir kt. Tik 1992 m. gaisrų aukų daugiau buvo miestuose negu kaime. Miestuose ir kaimuose gaisruose žuvusių suaugusių žmonių ir vaikų skaičius pateiktas 5 pav.

5 pav. Gaisruose žuvusių suaugusių žmonių ir vaikų skaičius

Fig 5. Number of people and children dead in fires

1999 m. sumažėjo grupinio žuvimo atvejų: įregistruota 19 gaisrų, kuriuose žuvo po du žmones, bei 2 gaisrai, kuriuose žuvo po tris žmones.

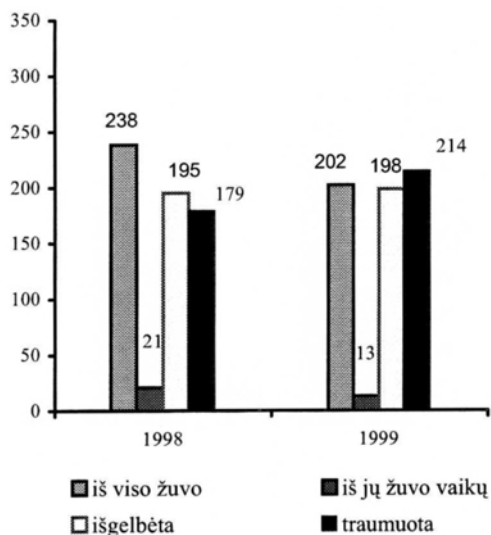
6 pav. pateikti gaisruose žuvusių žmonių, tarp jų ir vaikų, taip pat išgelbėtų ir traumėtų, skaičiai.

Atlikus gaisrų statistinę analizę, nustatytos žmonių ir vaikų žuvimo gaisruose aplinkybės. Daugiausia nelaimių įvyksta girtaujant ir miegant (7 pav.).

3. Gelbėjimo darbai

1999 m. Lietuvos Respublikos priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos atliko 5781 gelbėjimo darbą. Palyginti su 1998 m., gelbėjimo darbų padaugėjo 19,6%.

Analizuojant atliktų gelbėjimo darbų statistiką (8 pav.), matyti, kad 37,4% visų atliekamų darbų tenka pagalbai butyje: durų atidarymas, vandens vežimas, kanalizacijos prapūtimas, automobilių buksyravimas, vandens išsiurbimas ir pan., ir 15,78% kitiems darbams. Tačiau, palyginti su ankstesniais metais, pagalba butyje sumažėjo. Tai rodo, kad mažėja netiesiogiai su gelbėjimu susijusių darbų skaičius. 1999 m. ugniagesiai gelbėtojai 14 kartų skubėjo į pagalbą skęstantiesiems ir išgelbėjo 9 žmones. 139 kartus ugniagesiai buksyravo sudaužytus automobilius, 298 kartus iš įvairių vietų traukė sudaužytus automobilius, 100 kartų plovė autoavarijų metu išsiliejusį benzina ar tepalus, naudodami gel-

6 pav. Gaisruose žuvusių žmonių skaičius

Fig 6. Number of fire victims

bėjimo įrangą iš sudaužytų automobilių išgelbėjo 237 nukentėjusiuosius ir ištraukė 156 žuvusius žmones [4].

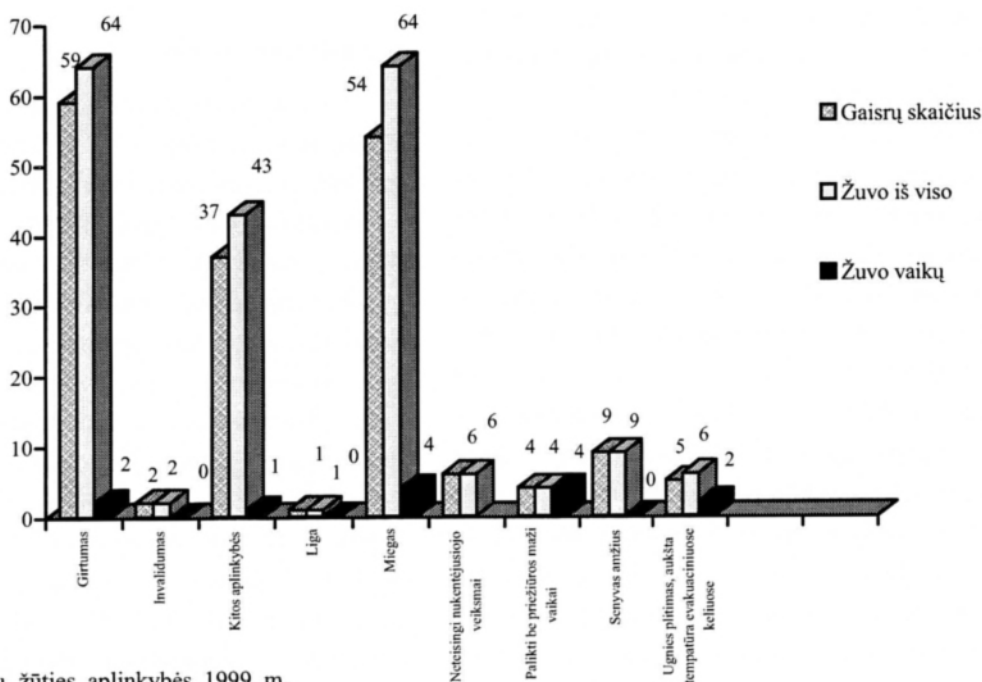
Vis dažniau ugniagesiams tenka likviduoti cheminių avarijų padarinius. 1999 m. jie du kartus stabdė chemines reakcijas chemikalų sandėliuose, viena kartą likvidavo cheminių avarijų padarinius transportuojant chemikalus geležinkeliu, vieną kartą gabenant automobilių transportu ir 10 kartų likvidavo chemines avarijas butyje. Išsiliejusių naftos produktų avarijas ugniagesiai likvidavo 17 kartų (iš jų vieną avariją degalinėje). Per

1999 m. priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos 169 kartus atliko demerkurizavimo darbus. Palyginti su 1998 m., šių darbų atlikta 28,4% daugiau [3]. Daugiausia demerkurizacijos atvejų buvo dideliuose miestuose. Priešgaisrinėse gelbėjimo tarnybose įsteigus ugniagesių gelbėtojų narų tarnybas, padaugėjo skenduolių paieškos atvejų (palyginti su 1998 m., jų padaugėjo 40%). 1999 m. ugniagesiai gelbėtojai ištraukė 239 skenduolius. Neretai jiems tenka atlikti ir kitokius darbus: nukelti žmones nuo namų stogų, nuimti pavojingai kabančius reklaminius standus, iškelti gyvulius iš duobių ir šulinių, nukelti gyvūnus nuo medžių.

Padažnėjo atvejų, kai priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos važiuoja atlikti gelbėjimo darbus iškviestos kitų specialiųjų tarnybų. 1999 m. užregistruoti net 846 tokie atvejai, jų skaičius, palyginti su 1998 m., padidėjo 7%.

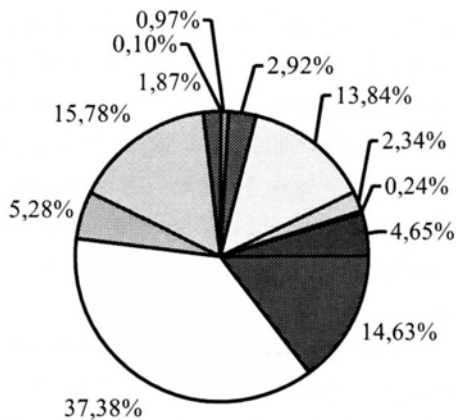
Nuolat daugėja atvejų, kai ugniagesiams gelbėtojams tenka atidaryti užsitrenkusias duris, vežti vandenį, vykti į vandentiekio arba kanalizacijos avarijas, buksuoti automobilius, traukti automobilius iš griovių (ypač žiemos laikotarpiu) ir likviduoti įvairias buitines avarijas. Tokių atvejų 1999 metais buvo 2161.

Po priešgaisrinės apsaugos reformos žymiai pagerėjo padalinių operatyvumas. Gaisro gesinimo vadovais 6197 gaisruose buvo pamainų vadovai (9 pav.). Daugiau negu 1998 m. likviduota gaisrų tik su dviem švirkštais, sumažėjo gaisrinių automobilių atvykimo laikas

7 pav. Žmonių žūtis aplinkybės 1999 m.

Fig 7. Circumstances of death in fires in 1999

8 pav. 1999 m. atlikti gelbėjimo darbai

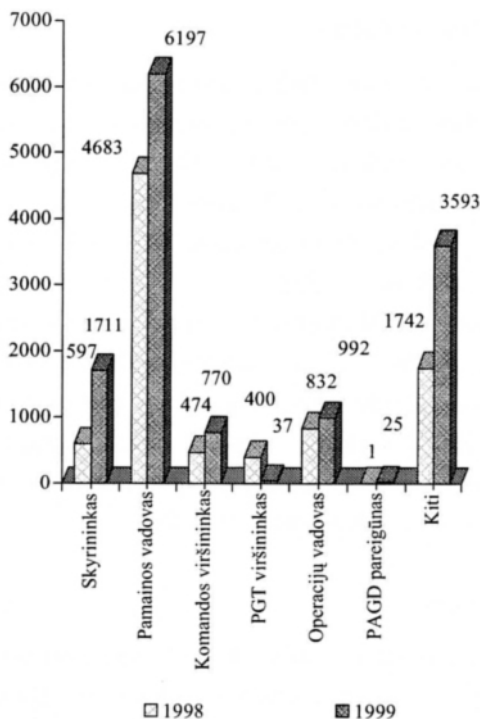
Fig 8. Classification of rescue works performed in 1999

- Cheminių avarijų likvidavimas – 56 (0,97%)
- Demerkurizacija – 169 (2,92%)
- Gelbėjimo darbai autoavarijose – 800 (13,84%)
- Apsauga nukenksminant sprogmenis – 135 (2,34%)
- Skęstančiųjų gelbėjimas – 14 (0,24%)
- Darbai aukštyje – 269 (4,65%)
- Pagalba specialiosioms tarnyboms – 846 (14,63%)
- Pagalba buityje – 2161 (37,38%)
- Skenduolių paieška – 305 (5,28%)
- Kitai – 912 (15,78%)
- Gelbėjimo darbai vandenyje – 108 (1,87%)
- Darbai su radioaktyviosiomis medžiagomis – 6 (0,10%)

(10 pav.). Daugiau kaip 40% visų gaisrų užgesinama greičiau nei per 10 minučių ir tik 7% gaisrų gesinami ilgiau kaip valandą (11 pav.).

4. Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pajėgos

2000 m. sausio 1 d. Lietuvoje statutiniiais pagrindais dirbančioje priešgaisrinėje gelbėjimo tarnyboje buvo 4412 etatų, iš jų 933 karininkų, 3109 eilinių ir pus-

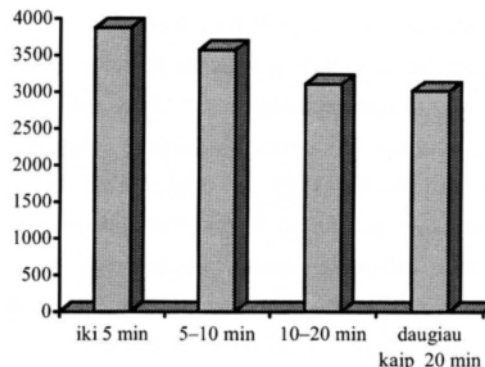
9 pav. Incidentų likvidavimo vadovai

Fig 9. Leaders of incidents elimination

karininkų, 370 dirbančių samdos pagrindais. Miestų priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą sudaro 44 padaliniai (3768 etatai, iš jų 690 karininkų, 2775 eilinių ir puskarininkų bei 303 samdomų darbuotojų). Šalies svarbiausių ūkio objektų – AB „Mažeikių nafta“, Ignalinos AE, Lietuvos elektrinės gaisrinę saugą užtikrina 3 priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos (430 etatų, iš jų 94 karininkų, 317 eilinių ir puskarininkų, 19 samdomų darbuotojų). Nestatutiniiais pagrindais dirbančioje priešgaisrinėje tarnyboje yra 715,5 etato.

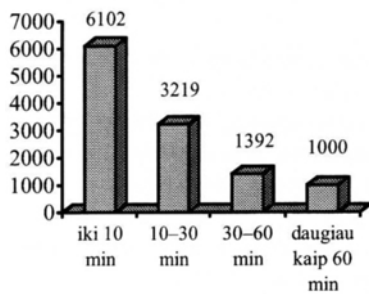
Iš savivaldybių biudžeto išlaikomos 262 ugniagesių komandos, turinčios 2225 etatus.

269 karininkų (28,8%) ir 1402 eilinių bei puskarininkų (45,1%) amžius nesiekia 30 metų. Nuo 31 iki

10 pav. Gaisrinių automobilių atvykimo laikas

Fig 10. Arrival time of fire trucks

11 pav. Gaisrų lokalizacijos laikas

Fig 11. Fire localisation time

45 metų turi 556 karininkai (60%) ir 1527 eiliniai bei puskarininkiai (49%), o nuo 46 iki 50–37 karininkai (4%) ir 18 eilinių bei puskarininkių (0,6%).

Vykdamas civilinės saugos įstatymą ir gerinant Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento padalinių struktūrinę bei funkcinę sistemas, 1999 m. gegužės 17 d. vidaus reikalų ministro įsakymais Nr. 316 ir 317, Lietuvos Respublikos sukurta priešgaisrinė apsauga reorganizuota į priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą. Šiais įsakymais siekiama pereiti prie vienos priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, kurioje tarnautų atestuoti pareigūnai.

Siekiant dalyvauti Europos ir pasaulio tarptautinėse bendrijose, plėtojantis ugniagesybai ir gelbėjimo darbams, priešgaisrinėse gelbėjimo tarnybose numatoma tobulinti darbuotojų rengimo sistemą, palaipsniui pereinant prie plataus profilio ugniagesio gelbėtojo rengimo.

5. Prevencinis darbas

1999 m. gaisrų šalyje padaugėjo, todėl nemaža darbo laiko valstybinės gaisrinės priežiūros pareigūnams teko skirti jų tyrimui, medžiagai apie gaisrus surinkti ir įforminti.

Analizuojant administracinio darbo rezultatus, matyti, kad per pastaruosius trejus metus vis mažėjo už gaisrinės saugos taisyklių ir kitų norminių aktų reikalavimų pažeidimus nubaustų asmenų skaičius. Tačiau negalima teigti, kad sumažėjo valstybinės gaisrinės priežiūros pareigūnų reiklumas pažeidėjams. Nestabili ekonominė padėtis bei 1999 m. šalyje kilusi ekonominė krizė tam taip pat turėjo įtakos. Sumažėjus rentabiliai ir pelningai dirbančių įmonių, daugelyje jų mažėjo gamybos apimtys, darbuotojų skaičius, kai kurios bankrutavo ir pan. Taigi sumažėjo ir potencialių pažeidėjų. 1999 m. už gaisrinės saugos taisyklių reikalavimų nesilaikymą nubausti 4398 asmenys bendra 349 155 Lt

suma. Palyginti su 1998 m., baudų skaičius sumažėjo 12% (4919), o baudų suma – 11% (388 165 Lt). Pareigūnų (darbdavių) nubausta 1048 (1998 m. – 1080), piliečių – 3350 (1998 m. – 3839), t. y. atitinkamai 3% ir 13% mažiau negu 1998 m. Iki metų pabaigos į valstybės biudžetą išieškota 286 320 Lt iš 4020 asmenų. Tai sudaro 89% bendro baudų skaičiaus (1998 m. – 92%).

1999 m. daugiausia dėmesio buvo skiriama Valstybinės gaisrinės priežiūros nuostatų bei Valstybinės gaisrinės priežiūros darbo organizavimo instrukcijai parengti, valstybinės reikšmės statybų ir svarbiausių objektų priežiūrai vykdyti, valstybinės gaisrinės priežiūros inspekcijų, vykdančių gaisrinę priežiūrą, darbo kontrolei. Nuostatų projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino 1999 m. gruodžio 23 d. (nutarimas Nr. 1462), o darbo organizavimo instrukcijos projektas pateiktas tvirtinti vidaus reikalų ministrui.

Valstybinės gaisrinės priežiūros skyriaus pareigūnai, vykdydami departamentui pavestas kontrolės funkcijas, atliko svarbiausių strateginių šalies objektų: Ignalinos AE, AB „Mažeikių nafta“, Kruonio HAE, Lietuvos elektrinės, Klaipėdos uosto objektų gaisrinius techninius patikrinimus. Dalyvauta Būtingės naftos terminalo priėmimo eksploatuoti valstybinės komisijos darbe.

6. Gaisrų rodikliai

Be absoliučių skaičių, gaisrų statistikoje nustatyti santykiniai skaičiai. 1999 m. gaisrų dažnio rodiklis sudaro 3,88 (1998 m. – 2,6), vidutinis gaisro nuostolio rodiklis padidėjo iki 1715 (1998 m. – 1553), taip pat padidėjo gaisrų santykinio nuostolio rodiklis, jis sudarė 6654 (1998 m. – 4038).

Šie rodikliai charakterizuoja gaisringumo lygį ir jais galima apibūdinti atskiro administracinio vieneto ar respublikos gaisrinę būklę ir palyginti juos su kitų šalių rodikliais. Iš pateiktų duomenų pastebime šių rodiklių didėjimo Lietuvoje tendenciją. Šis neigiamas veiksnys atspindi šalies ekonominę nuosmukį.

7. Išvados

1. Beveik trečdalis 1999 m. užregistruotų gaisrų kilo dėl gyventojų neatsargaus elgesio su ugnimi.

2. Daugiausia gaisrų kyla gyvenamajame sektoriuje (4585) ir atvirose teritorijose (2297).

3. 10 tūkst. šalies gyventojų tenka 37,8 gaisro, o nuostolių suma siekia ~6700 Lt. Kas 69-ame gaisre netenkama žmogaus, o kas 65-ame yra patiriamos traumos.

4. Prevencinės priemonės gaisringumui mažinti:

- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui yra tikslinga toliau tęsti gaisrinių apsaugos padalinių reformą.
- Daugiau dėmesio turi būti skiriama prevenciniam darbui, aktyviau turėtų reikštis savanoriška gaisrininkų draugija.
- Būtina gyventojus supažindinti su gaisrinio saugumo taisyklėmis, gaisrais, jų priežastimis ir pasekmėmis.

5. Pirmosios medicinos pagalbos ekipažus tikslinga kurti priešgaisrinių tarnybų bazėse.

6. Padaliniuose, medicininio punkto bazėje, tai pat ugniagesių rengimo centre organizuoti ugniagesių gelbėtojų mokymą, kaip suteikti pirmąją medicinos pagalbą.

7. Gaisrinė sauga yra viena iš pagrindinių gyventojų civilinio saugumo sistemos dalių. Tikslinga Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą sujungti su Civilinės saugos departamentu.

Literatūra

1. В. Кадилов. Основа социологии пожарной безопасности. Москва: Типография академии МВД РФ, 1993. 159 с.
2. J. Bednarek, P. P. Bielicki. Podstawy psychologii pedagogiki i metodyki kształcenia pożarnicyego // Firex. Warszawa: Zakład wydawnictw iszkolenia, 1997, s. 7–9.
3. P. Čyras, M. Griškevičius, A. Jaras. Gaisringumo ir gelbėjimo darbų Lietuvoje analizė // Statyba, V tomas, Nr. 2. Vilnius: Technika, 1999, p. 141–147.
4. Gelbėjimo darbai, atliekami kelių eismo įvykių metu / LR VRM PAD. Vilnius: UAB „Saulės vėjas“, 1997. 112 p.

Įteikta 2000 11 15

ANALYSIS OF FIRES AND RESCUE WORK IN LITHUANIA

P. Čyras, M. Griškevičius

Summary

In 1999, there were 14 002 fires in Lithuania. Their losses reached 24 mill Lit. Comparing with 1998, the number of fires increased by 50,2% and loss – 10,4%. Fires destroyed 1006 buildings, 215 vehicles, 4,4 tons of grain and other technical cultures.

In 1999, 202 inhabitants died during fires in Lithuania, 13 including children; 214 inhabitants were wounded.

For 10 000 inhabitants were 37.8 fires. In 1999 there were 10.11% arsons in Lithuania. The most of fires were in open places, in forests, in meadows and peat bogs. 35% of fires occurred in dwelling sector. The essential fire causes are: careless contact with fire (49.66%), violation electrical equipment rules (11.06%), naughty children (9.11%).

4412 duty persons are working in Lithuanian fire and rescue service. Fire and rescue service has 44 branches in the cities. 430 duty persons guard three the most important industrial objects.

202 firemen brigades are financed from the magistrate budgets. They include 2225 staff.

In 1999 State inspectorate for fire prevention worked effectively. New statute, instruction of work organisation was prepared, all-important industrial objects were inspected.

The strategical work of branches was improved. 28% of fires were eliminated faster than in 15 minutes, the number of fires which elimination takes more than 2 hours decreased.

In 1999, Lithuanian fire and rescue brigades made 5781 rescue works. 800 of them were car accidents, 305 – search for drowned men, and 9 people were saved in the water. Diving training section was established in the firemen training centre.

Officials raise their qualification constantly. 1301 officials have a qualification category. In 1999, 202 privates and 18 officers were trained in the firemen training centre, 980 privates and 206 officers were requalified. 102 officials were retrained with the help of Norway firemen association. 24 Lithuanian officials raised their qualification in Sweden and 22 in Denmark. 51 divers were trained and 74 divers got their rating.

Priorities of work:

- further reorganisation of Fire and rescue service;
- development of legal regulations;
- improvement of fire-fighters training and further qualification raising process;
- widening of rescue works spectrum;
- better supply of technical equipment of Fire brigades.

.....
Petras ČYRAS. Doctor, Associate Professor. Head of Dept of Labour Safety and Fire Protection, Vilnius Gediminas Technical University, Saulėtekio al. 11, LT-2040 Vilnius, Lithuania. E-mail: www. Petras.Cyras@st.vtu.lt

Doctor (1974). Head of Dept of Labour safety and environment protection (1985–92). Head of Department of Labour safety and fire protection (1993). Research work: manual for students “Ecology and environment protection of road building”, 15 study guides, 43 scientific reports. Research interests: labour safety, ergonomics, educology and environmental protection, fire protection.

.....
Mečislavas GRIŠKEVIČIUS. Head of Fire-fighters Training Centre. Fire Protection Department of the Republic of Lithuania, Švitrigailos g. 18, LT-2000 Vilnius, Lithuania. E-mail: www. m.burd@vpgt.lt

Research interests: fire protection.